

639.

1499

1868.

№ 639.

Ma = rahwa

K a l e n d e r

ehf

T ä h t = r a m a t

1868

aasta peale, pärrast

J e s u s s e K r i s t u s s e

sündimist.

Sel aastal on 366 päwa.

Vernus,

trükkitud ja müa W. Bormi jures.

Märkide selletamine.

 noor ku.	 esimesenne werand.
 täis ku.	 wiimne werand.
P. Pühha.	p. pääw ja pärrast.
h. hommiko.	l. lõuna.
ö. öhto ja öse.	e. enne.

Nasta aead.

Kewwade hakkab 8. Märtsil enne lõunat kello 9, 20 minuti.
 Sui hakkab 9. Junil hommiko kello 5, 46 minuti.
 Süggise hakkab 10. Sept. öhto kello 8, 9 minuti.
 Talwe hakkab 9. Detsembril pärrast lõunat kello 2, 5 minuti.

Jõulo ja Wastla-päwa wahhet on 7 nädalat
 1 päwa.

Von der Censur gestattet.

Dorpat, den 28. Juli 1867. (Nr. 86.)

Mõnne sündusse mällestus ja arv.

	Nastad
Mailma lomisest	5817
Jssanda Jესუსse Kristusse sündimisest	1868
Tarto-liina allustamisest	838
Mil ristiusk Eihwlandi-male tulli	677
Tallinna-liina allustamisest	649
Berno-liina allustamisest	613
Büsirohho leidmisest	526
Ramato trükitunsti leidmisest	428
Lutterusse õige usso ülleswõtmisest	351
Wannast kattoaiast	211
Toombä põllemisest	184
Surest näljast Eihwlandi- ja Gestimaal	173
Peterburri-liina allustamisest	165
Leisest kattoaiast	158
Mil meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	158
Tarto jure koli eht akademi asutamisest	66
Mil usi rögid hakkati pannema	65
Rui Prantsus Musko tulli ja tedda Wennerigist wäl- jaaeti	56
Gesti-ma tallorahwa priits lastmisest	51
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	50
Eihwlandi-ma tallorahwa priits lastmisest	49
Ue kiriko-seadusse järrel Jummalatenistus	34
Krimmi sõa hakkatusest	14
Meie armolinne Keiser Aleksander wallitsemas	14
Mil wimane suur hinge-kirjotus olli	10
Wenne-ma rahwa priits lastmisest	7

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1 Esmasp.	Neäri-pääw.	Kita Summal!
2 Teisip.	Abel	Kaunis
3 Keßnâdd.	Set	külm.
4 Neljap.	Enof	☾ 6, 40' ö.
5 Kede	Simeon	Tuisfab.
6 Laup.	3 Kunn. Pühh.	Pilwes.

Jesús 12 aastat wana. Luf. 2, 41.

7 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Miiske
8 Esmasp.	Erart	ilm.
9 Teisip.	Kaspar	Lund
10 Keßnâdd.	Paawli pääw	ja
11 Neljap.	Hugo	wihma.
12 Kede	Reinolt	☾ 8, 55' ö.
13 Laup.	Matso	Selge.

Pulmad Kana lünaš. Joann. 2, 1.

15 Pühhap.	2. P. p. 3 K. P.	Kaunis
14 Esmasp.	Weliks	külm.
16 Teisip.	Madli	
17 Keßnâdd.	Tönnisse pääw	Pilwes.

18 Neljap.	Jaak	Parras
19 Kede	Sara	külm.
20 Laup.	Wab. Sebast.	☾ 7, 52' ö.

Peäliffust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

21 Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	Pilwene
22 Esmasp.	Wintsend	ilm.
23 Teisip.	Lala	Selge
24 Keßnâdd.	Timoteus	ja
25 Neljap.	Paawli ümb.	
26 Kede	Hans	
27 Laup.	Netta	☾ 11, 12 e.l.

Töteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

28 Pühhap.	9. P. e. Kr. ii. P.	ennamište
29 Esmasp.	Samuel	pehmed
30 Teisip.	Ludolw	ilmad.
31 Keßnâdd.	Ann	

1šel toušeb päite t. 8, 50 min.; lähhäb loja t. 3, 29 min.

11mal	"	"	8, 33	"	"	"	3, 52	"
21šel	"	"	8, 12	"	"	"	4, 17	"

1 Neljap.	Pirit	Parras
2 Rede	Küünla pääw	külm.
3 Laup.	Hanna	☾ 10,53 e.l.

Seme langeb mitmesuguse ma peale. Lut. 8, 4.

4 Pühhap.	8. P. e. Kr. ii. P.	Pehme
5 Esmasp.	Agata	ilm.
6 Teisip.	Tora	Lund
7 Kesknädd.	Rikart	ja
8 Neljap.	Salomon	wihma.
9 Rede	Polli	
10 Laup.	Edo	

Kristusse kannatamisest. Lut. 18, 31.

11 Pühhap.	7. P. e. Kr. ii. P.	☾ 3, 57' ö.
12 Esmasp.	Karolina	Sulla.
13 Teisip.	Wastla pääw	Selged
14 Kesknädd.	Tuhka pääw	ilmad.
15 Neljap.	Dina	
16 Rede	Tula	

17 Laup.	Konstantin	Külm.
----------	------------	-------

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

18 Pühhap.	1. P. paastus	Annab
19 Esmasp.	Susanna	☾ 6, 25' h.
20 Teisip.	Alon	lund.
21 Kesknädd.	Valwe pääw	Kange
22 Neljap.	Peetre pääw	külm.
23 Rede	Mina	
24 Laup.	Maddise pääw	

Kananea-ma naeseit. Matt. 15, 21.

25 Pühhap.	2. P. paastus	☾ 9, 59' ö.
26 Esmasp.	Nestor	Luisfab.
27 Teisip.	Leander	Pehme
28 Kesknädd.	Justus	ilm.
29 Neljap.	Makarius	

11el touseb päite t. 7, 45 min.; lähkab loja t. 4, 44 min.

11mal	"	"	7, 17	"	"	"	5, 11	"
211el	"	"	7, 52	"	"	"	5, 33	"

1 Rede	Udo	Selge
2 Laup.	Lowisa	ilmoke.

Kristus aiab kurja waimo wälja. Luth. 11, 14.

3 Pühhap.	3. P. paastus	Kerge
4 Esmasp.	Adrian	☉ 5, 5' h.
5 Teisip.	Bridrif	fülm.
6 Kesknädd.	Kotwrid	
7 Neljap.	Perpetua	Saeab
8 Rede	Pöri pääw	
9 Laup.	Prudentius	räitsakast.

Kristus södab 5000 meest. Joann. 6, 1.

10 Pühhap.	4. P. paastus	Tuiskab.
11 Esmasp.	Kaupo	
12 Teisip.	Kregor	☉ 8, 36' h.
13 Kesknädd.	Ernst	Tulene,
14 Neljap.	Matilde	felge
15 Rede	Lagus	ja
16 Laup.	Kaabriel	fülm.

Jesust wisfatakse kumwidega. Joann. 8, 46.

17 Pühhap.	5. P. paastus	Lund.
------------	---------------	-------

18 Esmasp.	Anno	Pehme
19 Teisip.	Josep	☉ 2, 2' p.l.
20 Kesknädd.	Mila	ilm.
21 Neljap.	Pent	Peab
22 Rede	Kawael	
23 Laup.	Tiits	ö külma.

Kristusse jässejõitmisjef. Matt. 21, 1.

24 Pühhap.	6. P. paastus	Selge.
25 Esmasp.	Paasto M. p.	
26 Teisip.	Manuel	☉ 8, 53' h.
27 Kesknädd.	Kustaw	Lund.
28 Neljap.	Suur Neljap.	Külmad
29 Rede	Suur Rede.	wessifed
30 Laup.	Kad	

Kristusse üllestousmisjef. Mart. 16, 1.

31 Pühhap.	1. Üllest. P.	tuled.
------------	----------------------	--------

Uhel touseb päite t. 6, 25 min.; lähkäh loja t. 5, 55 min.

11mal	"	"	5, 54	"	"	"	6, 20	"
21jel	"	"	5, 26	"	"	"	6, 43	"

1 Esmasp.	2. Ülest. P. Karjalasfm. p.	
2 Teisip.	Engel	Pilves.
3 Keisnäd.	Berdinand	☾ 12, 11' ö.
4 Neljap.	Ambrosius	Ilmad
5 Rede	Maksim	lähwad
6 Laup.	Kölestin	sojemaks.

Kinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

7 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Sojad
8 Esmasp.	Maalken	pawad.
9 Teisip.	Laus	
10 Keisnäd.	Leo	☾ 9, 56' ö.
11 Neljap.	Kerman	Ullalised
12 Rede	Julius	
13 Laup.	Suf	kennad

Heast karjatseft. Joann. 10, 11.

14 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	Künni pääw.
15 Esmasp.	Pemet	kewwadised
16 Teisip.	Karin	pawad.

17 Keisnäd.	Rudolw	☾ 7, 54' ö.
18 Neljap.	Waler	Annab
19 Rede	Maia	
20 Laup.	Pärt	wihma.

Urikesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

21 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	Selge
22 Esmasp.	Rajus	ja soe.
23 Teisip.	Jürri pääw.	
24 Keisnäd.	Albert	☾ 8, 13' ö.
25 Neljap.	Markusse p.	Wihmased
26 Rede	Toots.	
27 Laup.	Äddo	ja

Kristusse ärraminneisseft. Joann. 16, 5.

28 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	willud
29 Esmasp.	Raimund	
30 Teisip.	Erast	ilmad.

1sel touseb päike t. 4, 54 min.; lähkäs loja t. 7, 9 min.

11mal	"	"	4, 25	"	"	"	7, 33	"
21sel	"	"	3, 58	"	"	"	7, 56	"

1	Kesknädd.	Wolbri p.	8. kulli nädd.	Wagga
2	Neljap.	Sigismund	6, 52' p.l.	
3	Kede	+ leidm. p.		Heitlik
4	Laup.	Dio		ja

Sigest pallumisest. Joann. 16, 23.

5	Pühhap.	5. P. p. üll. P.	7. kulli nädd.	wihmane.
6	Esmašp.	Nero		Willud
7	Teisip.	Setta		ööd.
8	Kesknädd.	Laas		Resk-
9	Neljap.	Snur risti p.		
10	Kede	Kert	8, 12' h.	
11	Laup.	Wiktor		päwa

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

12	Pühhap.	6. P. p. üll. P.	6. kulli nädd.	foe.
13	Esmašp.	Witso		Annab
14	Teisip.	Kristjan		foja
15	Kesknädd.	Sohwi		wihma.
16	Neljap.	Kreet		
17	Kede	Dkse	1, 18, ö.	

18	Laup.	Erif		Kennad
----	-------	------	--	--------

Pühast Waimust. Joann. 14, 23.

19	Pühhap.	1. Suiste P.	5. kulli nädd.	sojad
20	Esmašp.	2. Suiste P.		päwad.
21	Teisip.	Erino		Willud
22	Kesknädd.	Mili		ööd.
23	Neljap.	Ked		8, 52' h.
24	Kede	Esster		Wihma.
25	Laup.	Urbanus		

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

26	Pühhap.	3 aino Jum. P.	4. kulli nädd.	Selged
27	Esmašp.	Peet		ja
28	Teisip.	Willem		sojad
29	Kesknädd.	Mats		ilmad.
30	Neljap.	Wigand		
31	Kede	Nelli		

Isel touseb päite t. 3, 42 min.; lähäb loja t. 8, 10 min.

11mal	"	"	3, 25	"	"	"	8, 24	"
21sel	"	"	3, 8	"	"	"	8, 45	"

1 Laup. | Slo | C11,50 e.l.

Rikkast mehhest ja Laatsarussest. Luf. 16, 19.

2 Pühhap.	1. P.p.3 a. J. P.	3. kulli nädal.	Wihma.
3 Esmasp.	Liso		Parras
4 Teisip.	Wridrika		foe.
5 Kesknädd.	Ponimasiu		Ilmad
6 Neljap.	Artus		lähwad
7 Rede	Lukretsia		
8 Laup.	Medardus		
			4, 22' p.l.

Surest õhto jõmaaiast. Luf. 14, 16.

9 Pühhap.	2. P.p.3 a. J. P.	2. kulli nädal.	Pittkem pääw.
10 Esmasp.	Blawius		pallawa-
11 Teisip.	Peep		mafs.
12 Kesknädd.	Kulika		Alalisse
13 Neljap.	Tobi		sojad
14 Rede	Tetlow		
15 Laup.	Wiit		
			7, 27' h.

Ärrakaddunud lambast. Luf. 15, 1.

16 Pühhap. | 3. P.p.3 a. J. P. | ilmad.

17 Esmasp.	Kristi	1. kulli nädal.	Wihma.
18 Teisip.	Homer		Willud
19 Kesknädd.	Tints		ööd.
20 Neljap.	Minni		
21 Rede	Kael		
22 Laup.	Liit		10, 16' ö.

Olge armolisse. Luf. 6, 36.

23 Pühhap.	4. P.p.3 a. J. P.	Heitlikud
24 Esmasp.	Jani pääw	ja
25 Teisip.	Wio	wihmased
26 Kesknädd.	Jeremias	ilmad.
27 Neljap.	Waldefa	
28 Rede	Josua	
29 Laup.	Peter Pauli p.	Willo

Rohkest kalla-sagist. Luf. 5, 1.

30 Pühhap. | 5. P.p.3 a. J. P. | tuul.

Isel touseb päite t. 2, 50 min.; lähkäs loja t. 9, 7 min.

11mal	"	"	2, 46	"	"	"	9, 14	"
21sel	"	"	2, 51	"	"	"	9, 8	"

1 Esmasp.	Teobald	© 2, 17' h.
2 Teisip.	Heina Maria p.	
3 Keisnâdd.	Kornelius	Annab
4 Neljap.	Ulrik	wihma.
5 Rede	Anselm	
6 Laup.	Hektor	Sojad

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

7 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	⊙ 11, 33' ö.
8 Esmasp.	Kilian	ja
9 Teisip.	Annika	felged
10 Keisnâdd.	7 wennaste p.	pawad.
11 Neljap.	Eleonora	Šige
12 Rede	Hindrik	foe.
13 Laup.	Marreti pääw	

4000 mehhe söötmisselt. Mark. 8, 1.

14 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	⊙ 3, 28' p.l.
15 Esmasp.	Apostl. laht.	Annab
16 Teisip.	Larrats	mürrišta-
17 Keisnâdd.	Aleksius	miſe

18 Neljap.	Rosina	wihma.
19 Rede	Rabbe	
20 Laup.	Elias	Selged,

Walle-prohmetidest. Matt. 7, 15.

21 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	sojad,
22 Esmasp.	Maria Magd.	⊙ 1, 28' p.l.
23 Teisip.	Kirsti	fuiwad
24 Keisnâdd.	Kristina	ja
25 Neljap.	Jakobi pääw	waggad
26 Rede	Anna	ilmad.
27 Laup.	Marta	

Üllekohtusest maia-piddajast. Luut. 16, 1.

28 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	Šige
29 Esmasp.	Olewi pääw	
30 Teisip.	Enn	⊙ 3, 5' p.l.
31 Keisnâdd.	Erm	foe.

1ſel touſeb päike t. 3, 15 min.; lähhäb loja t. 9, 3 min.

11mal	"	"	3, 26	"	"	"	8, 45	"
21ſel	"	"	3, 47	"	"	"	8, 23	"

1 Neljap.	Peetr. wang.	Uualisfed
2 Rede	Hannibal	
3 Laup.	August	foead

Jerusalemma ärrarikkumissfest. Luf. 19, 41.

4 Pühhap.	10. P.p. 3 a. J. P.	felged
5 Esmasp.	Olo	
6 Teisip.	Eugenius	☉ 6, 48' h.
7 Kesknädd.	Tönno	ilmad.
8 Neljap.	Kotlep	Heitlik.
9 Rede	Romanus	
10 Laup.	Lauritse pääw	Willo.

Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9.

11 Pühhap.	11. P.p. 3 a. J. P.	Wihma.
12 Esmasp.	Klara	
13 Teisip.	Madde	☉ 2, 23' h.
14 Kesknädd.	Eusebius	Selge.
15 Neljap.	Külli Maria p.	Saeab
16 Rede	Isak	
17 Laup.	Willibald	iggapääw

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

18 Pühhap.	12. P.p. 3 a. J. P.	kaunište
19 Esmasp.	Sebald	wihma.
20 Teisip.	Pernart	
21 Kesknädd.	Rut	☉ 5, 34' h.
22 Neljap.	Willibert	Willo
23 Rede	Sakarias	
24 Laup.	Pertli pääw	wihm.

Breestrist ja Samaria-mehhest. Luf. 10, 23.

25 Pühhap.	13. P.p. 3 a. J. P.	Selged
26 Esmasp.	Natalie	ja õige
27 Teisip.	Seppart	
28 Kesknädd.	Kusti	☉ 11, 41' ö.
29 Neljap.	Joann. huff.	sojad
30 Rede	Aleksander	
31 Laup.	Rebekka	pääwad.

Isel touseb päite t. 4, 13 min.; lähkäh loja t. 7, 55 min.
 11mal " " " 4, 36 " " " 7, 27 "
 21sel " " " 4, 59 " " " 6, 58 "

Künnest piddalitöbbijest. Luf. 17, 11.

1 Pühhap.	14. P.p. 3 a. J. P.	Selge
2 Esmasp.	Lisa	ja soe.
3 Teisip.	Mango	
4 Keefnâdd.	Mal	2, 55' p.l.
5 Neljap.	Moses	Pilwes.
6 Rede	Magnus	
7 Laup.	Regina	Sojad

Mammonast. Matt. 6, 24.

8 Pühhap.	15. P.p. 3 a. J. P.	ilmad.
9 Esmasp.	Pruno	Annab
10 Teisip.	Lina	
11 Keefnâdd.	Pöri pääw.	4, 58' p.l.
12 Neljap.	Sirus	rohkeste
13 Rede	Amatus	wihma.
14 Laup.	Risti üllend.	

Raini-linna furnust. Luf. 7, 11.

15 Pühhap.	16. P.p. 3 a. J. P.	Willud
16 Esmasp.	Lena	

17 Teisip.	Tõns	päwad.
18 Keefnâdd.	Situs	
19 Neljap.	Werner	9, 35' ö.
20 Rede	Jana	
21 Laup.	Matteussje pääw	S-külm.

Wee-többijest. Luf. 14, 1.

22 Pühhap.	17. P.p. 3 a. J. P.	Selge
23 Esmasp.	Hosea	taewas.
24 Teisip.	Joann. sam.	Annab
25 Keefnâdd.	Kleopas	penikfest
26 Neljap.	Joann. öpp.	7, 50' h.
27 Rede	Adolw	
28 Laup.	Wentsel	wihma.

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

29 Pühhap.	18. P.p. 3 a. J. P.	Mihfle p.
30 Esmasp.	Hironimus	Tormine.

Isel touseb päite f. 5, 24 min.; lähkäh loja f. 6, 26 min.
 11mal " " " 5, 47 " " " 5, 56 "
 21sel " " " 6, 10 " " " 5, 27 "

1 Teisip.	Wolmer	Heitlik.
2 Kesknädd.	Prants	Annab
3 Neljap.	Sairus	penikest
4 Rede	Prantsiskus	12, 38' ö.
5 Laup.	Amalie	wihma.

Alwatud innimessest. Matt. 9, 1.

6 Pühhap.	19. P.p. 3a. J. P.	Leikusse P.
7 Esmasp.	Alwil	Tulene
8 Teisip.	Samel	ja
9 Kesknädd.	Pridrif	külm.
10 Neljap.	Kai	11, 19 e.l.
11 Rede	Purfart	Annab
12 Laup.	Walwrid	

Bulma ridest. Matt. 22, 1.

13 Pühhap.	20. P.p. 3a. J. P.	rohkeste
14 Esmasp.	Willemine	wihma.
15 Teisip.	Hedwig	Pahhad
16 Kesknädd.	Tekla	ilmad.
17 Neljap.	Dlop	

18 Rede	Luka pääw	Tulene.
19 Laup.	Ello	12, 42' l.

Runninga-mehhe poeast. Joann. 4, 47.

20 Pühhap.	21. P.p. 3a. J. P.	Lutterusse P.
21 Esmasp.	Ursel	Wihmased
22 Teisip.	Kel	ja
23 Kesknädd.	Sewerin	tormised
24 Neljap.	Salome	päwad.
25 Rede	Krispin	3, 23' p.l.
26 Laup.	Amandus	

Kawwalast fullasest. Matt. 18, 23.

27 Pühhap.	22. P.p. 3a. J. P.	Pilwes.
28 Esmasp.	Simon	Annab
29 Teisip.	Elts	wihma.
30 Kesknädd.	Abfalon	
31 Neljap.	Wattele	

Isel touseb päite t. 6, 34 min.; lähhab loja t. 4, 57 min.

11mal	"	"	6, 57	"	"	4, 29	"
21sel	"	"	7, 24	"	"	4, 3	"

1 Rede	Pühhade pääw	Pilmes.
2 Laup.	Hingede pääw	☉ 12, 32' l.

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

3 Pühhap.	23. P.p. 3 a. J. P.	Heitlik.
4 Esmasp.	Otto	Annab
5 Teisip.	Lotta	wihma
6 Kesknädd.	Lenard	ja
7 Neljap.	Enno	lund.
8 Rede	Brits	
9 Laup.	Teodor	

Jairi tütreft. Matt. 9, 18.

10 Pühhap.	24. P.p. 3 a. J. P.	☉ 11, 56' ö.
11 Esmasp.	Martin lütter	Saeab
12 Teisip.	Martin piiskop.	räitsakast.
13 Kesknädd.	Jonas	Taewas
14 Neljap.	Arfadius	seisab
15 Rede	Aurora	
16 Laup.	Leopold	
	Ukse	

Hirmsast ärrakautamisseft. Matt. 24, 18.

17 Pühhap.	25. P.p. 3 a. J. P.	allati
18 Esmasp.	Sofrates	☉ 2, 37' h.
19 Teisip.	Liisbet	pilmes
20 Kesknädd.	Amos	ja
21 Neljap.	Maria ohw. p.	annab
22 Rede	Pastian	wihma.
23 Laup.	Klement	

Wimseft lohtopäwast. Matt. 25, 31.

24 Pühhap.	26. P.p. 3 a. J. P.	☉ 12, 59' ö.
25 Esmasp.	Surnute Pühha	Hakkab
26 Teisip.	Kadrina pääw	fülma.
27 Kesknädd.	Ronrad	teggema.
28 Neljap.	Jesaias	
29 Rede	Katta	
30 Laup.	Ewart	
	Andresse pääw	Selge.

1. hel touseb päite t. 7, 52 min.; lähhab loja t. 3, 56 min.

11mal	"	"	8, 16	"	"	3, 46	"
21hel	"	"	8, 37	"	"	3, 35	"

Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.

1 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	Külm.
2 Esmasp.	Kandidus	☉ 3, 10' h.
3 Teisip.	Kola	Selge.
4 Kesknädd.	Parbo	Pilves.
5 Neljap.	Sabina	Niiske
6 Rede	Niggula päär	ilm.
7 Laup.	Maunus	

Viimse päwa tähtedest. Luf. 21, 25.

8 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	Maria jam. p.
9 Esmasp.	Lühhem päär	Annab
10 Teisip.	Judit	☾ 6, 5' h.
11 Kesknädd.	Woldemar	lund.
12 Neljap.	Tili	Külm
13 Rede	Luutsia	tuul.
14 Laup.	Mikasiu	

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

15 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	Selge
16 Esmasp.	Alwina	
17 Teisip.	Hinno	☉ 3, 24' p.l.

18 Kesknädd.	Kristohw	ja
19 Neljap.	Lot	külm.
20 Rede	Abram	
21 Laup.	Toma päär	Pilves.

Joannesse tunnistus. Joann. 1, 19.

22 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	Wagga
23 Esmasp.	Zohwer	
24 Teisip.	Adam. Ewa	☾ 7, 59' h.
25 Kesknädd.	1. Jõulo P.	Selge
26 Neljap.	2. Jõulo P.	ja
27 Rede	Ew. Joann.	kärre
28 Laup.	Siita laste p.	külm.

Simeon ja Anna. Luf. 2, 33.

29 Pühhap.	P. p. Jõulo.	Heitlik.
30 Esmasp.	Tawet	
31 Teisip.	Silvester	Külm.

Isel touseb päike t. 8, 50 min.; lähkäh loja t. 3, 15 min.

11mal	"	"	8, 58	"	"	"	3, 2	"
21sel	"	"	8, 49	"	"	"	3, 16	"

Päwa- ja fu-warjutamissed.

Sel aastal on tats päwa warjutamist, se on 11 Webruaril pärrast lõunat ja 6. Augustil hommiko, agga tum-magi polle meie maal nähtaw, waid agga üksi Asia ja Abwrika jaggudes. — Ku warjutamist ei ja se aasta olle-ma. — 24. Oktobril, enne lõunat kello pool üksteistüm-mend tulles Merkur (üks planeet) päwa ette, mis meie maal nähtaw on. —

Krono: pühhad,

mis ue kirriko seadusse järrele ka Ma kirri-kutteš tulleswad piddada.

1. Künla-ku 19. päwal. Meie sure Keisre Aleksan-der Nikolajewitsi wallitusse hakkatusse pääw.

2. Künla-ku 26. päwal. Tšesarewitsi Suurwürst au-järje pärria Aleksander Aleksandrowitschi sün-dimisse pääw.

3. Jürri-ku 17. päwal. Meie sure Keisre ja keige Wenne-rigi wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündi-misse pääw.

4. Heina-ku 22. päwal. Meie sure Keisre proua Ma-ria Aleksandrowna ja Tšesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna nimmi pääw.

5. Heina-ku 27. päwal. Meie sure Keisri Proua Ma-ria Aleksandrowna sündimisse pääw.

6. Leikusse-ku 26. päwal. Meie sure Keisre Herra ja temma Abbitasa kronimisse pääw.

7. Leikusse-ku 30. päwal. Meie sure Keisri Herra Alek-

sander Nikolajewitschi ja ka Suurwürst ja aujärje pärria Aleksander Aleksandrowitschi nimme p.

8. Nowembri-ku 14. päwal. Tšesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna sündimisse pääw.

Reidsinnatsid krono: pühhi petakse nenda kui Paasto jutlusse päwi.

Üllemawallitseja sugufelts.

Aleksander II. keige Wenne-rigi wallitseja ja Kei-ser, ja ka Pola-ma Kunningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri proua, sün-dinud 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Tšesarewits, Suurwürst ja Au-järje pärria Aleksander Aleksandrowits; sündinud 26. Webruaril 1845. Temma proua Tšesarewna Suurwürstina Maria Weodorow-na; sündinud 14. Nowembril 1847. 2) Suur-würst Wladimir Aleksandrowits; sün-dinud 10. Aprillil 1847. 3) Suurwürst Alek-sei Aleksandrowits; sündinud 2. Janua-ril 1850. 4) Suurwürsti Printsess Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 5) Suurwürst Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857. 6) Suurwürst Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

1) Suurwürst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma proua Aleksandra Josepowna; sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sündinud 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; sünd. 4. Webruaril 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sündinud 1. Junil 1860. 6) Wjatscheslaw Konstantinowits; sünd. 1. Julil 1862.

2) Suurwürst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Temma proua: Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende lapsed: 1) Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856. 2) Peter Nikolajewits; sünd. 10. Januaril 1864. 3) Suurwürst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma proua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. Aprillil 1859. 2) Anastasia Mihailowna; sündin. 16. Julil 1860. 3)

Mihail Mihailowits; sünd. 4. Oktobril 1861. 4) Georgi Mihailowits; sünd. 11. Augustil 1863. 5) Aleksander Mihailowits, sündinud 1. Aprillil 1866.

Keisri öed:

1) Suurwürsti Printsess Maria Nikolajewna, Lehtenbergi Printsi Maksimilianil leß. proua; sünd 6. Augustil 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sündin. 20. Märtsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; sünd. 27. Januaril 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sündin. 8. Detsembril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurwürsti Printsess Olga Nikolajewna, Württembergi Kuninga Karel Fridrik Aleksandre proua; sünd. 30. Augustil 1822. Helena Pawlowna, Württembergi Printsess, Suurwürst Mihail Pawlowitsi leß proua; sündinud 28. Detsembril 1806.

Temma tüttar: Katarina Mihailowna, Meklenburgi Strelitsi Hertsoigi Georg August Ernst Adolw Karl Ludwigi proua; sündinud 16. Augustil 1827.

Teadaandminne,

mil ramato-postid tullevad ja lähkavad.

Sgga Refknäddal ja Laupäam tullevad postid ja tovad ramatuid iggast Ma jaust, lähkavad ka neilsammal päivil jälle ärra.

Rahha kirjad ja muud hinna värilisfed asjad, mis Ria, Musko ja teige Wennema sisse lähkavad, woetakse Teispääm ja Rede pärrast lõunat kello 4—6 wasto, ja muud kirjad Refknäddal ja Laupäam enne lõunat kello 8—10 ja Neljapäam enne lõunat kello 8—11 wasto.

Rahha kirjad ja muud hinna värilisfed asjad, mis Kurrefjare, Tallinna, Tarto ja Peterburgi pole lähwad, kui ka ühhel hobil muud kirjad, sawad Refknäddala ja Laupäam enne lõunat kello 8—2 ja ka muud kirjad mis Tallinna ja Peterburgi lähwad, Esmapäam enne lõunat kello 8—11 wastowoetud.

Ramatud, mis teige Wenne riki lähkavad, makswad 10 toppitad hõhbedat lodi pealt.

Lada päiwe näitus.

Neäri = fu,

7mal Orgital, 2 päwa, Tartus, 3 nädalat ja Wõrrus linna laat. 10. Haapsalus, 2 p. 17. Kollowerres, Eanemaal, 2 p. 25. Pernus, hoošte ja linna laat, 3 p. ja Wolmaris linna laat. 26. Reblašte-mois., linna laat,

2 p. 27. Rakwerre-liin., 2 p. Raplas, 3. Redel pärrast Neäri p.

R ü ü n l a = fu,

2sel Paldiskis, ja Wõrrus. Walfas ja Willandis, saksa laat, mollemad 8 p. 4. Tartus, linna laat. 6. Narwas, 4 p. ja Paides. 8. Walfas linna laat. 12. Kurrefjare-liin., saksa laat, 10 p. Lihholas, Esmapäawal enne Wastlap. 15. Willandis linna laat; Rigas hobbuste laat, ja Wõnnus linna laat. Uudrus, Rede enne Wastlap. Willandis, nädal pärrast Suurt Neljapäwa. 22. Wõrrus saksa laat 8 päwa. 27. Lemsis linna laat.

P a a s t o = fu,

Keila firriko jures esmapäam pärrast 3. pühha paastus, 2 p. Palmfi mõisas, Tallinna maal päam pärrast lihhamõtte pühhi.

J ü r r i = fu,

10. ja 11. Wõrro liin., kauba laat. 23. Annijõe-mõis. Harjo Jani küh. 25. Wanna Sakkenhowi-mõisas.

9mal Rābbinaš.

J a n i = f u ,

11mal Wōnno-liīnaš, 7 p. 16. Rakwerre-liīn., 2 p. 20. Rigaš, 3 nādd. Talliīnaš, saksa laat, 2 nādd., Paides, ja Palmši mōisaš. Talliīna maal 3 p. 22. Willandi-liīn., 2 p. 26. Wōrro-liīnaš ja Tarwašte mōiſ. 27. Talliīnaš ja Walfkaš. 29. Tartuš.

H e i n a = f u ,

21el Pernuš, ja Karksi-moiffaš 20. Pernuš, saksa laat, 3 nādd., ja Rigaš, willa laat, 3 p. 26. Wolmriš.

L e i f u š ſ e = f u ,

10mal Lemsi-liīnaš, Moisekašte-moiſ. Wōrro-maal, ja Walga-liīnaš. 15. Helme-moiſ. 24. Koſſe- ja Koſi-moiſ., Wirro-maal. 27. Ue-moiſaš, Willandi-maal. 28. Killingi-moiſaš. 30. Kaantſo-moiſaš.

M i h k l e = f u ,

21el Abja-, Tammište- ja Dorke moiſ. Sa-

remaal. 4. Rābbina-moiſ. 5. Sintiš. 6. Takeperri-moiſ., Helmekihh. 8. Rōuge mōiſ. ja Tarto linnaš. 9. Adſeli-, Raſtna- ja Purniko-moiſ. 10. Mōnnište-, Patkulla- ja Oldre-moiſ. Paide-liīn. Wannas Gallatſiš ja Muhhumaal, Sures mōiſaš. 13. Pōrawerre-moiſ. 14. Antſo-moiſ., Ue-moiſ. ja Haapſalo-liīn. 15. Kurreſſare- ja Pōltſama-liīnaš, Koorte- ja Gallatſi-moiſ. 17. Kirrepil, Tartomaal. 18. Audro-moiſ. 20. Wāndra-moiſ. ja Narwa liīnaš. 21. Paldiſkiš, Senno-moiſ. ja Wolmeri-liīnaš. 22. Palmši mōiſaš, Talliīna maal. 24. Tōhwiš-, Vihhola-, Willandi- ja Wōrro-liīnaš. 26. Talliīnaš, ja Kurreſſare linnaš. 29. Mihkli firriko jureš; Reblašte- ja Keila-moiſ. Walga-, Rakwerre-, Tarto- ja Waſtſe-liīnaš. Pernuš, Eſmašp. ja Teiſip. enne Mihkli p. Tōelehtmeš, Harjomaal nāddal pārraſt Mihklit. Raplaš, 1. Redel pārr. Mihklit.

W i n a = f u ,

11el Kaarma Sures-mōiſaš. 2. Wašte-moiſ. 4. Kollowerreš. 5. Rābbinaš ja Uwwinur-

mes, Lohhuso külla jures, 2 p. 6. Tarmaste-
mois. 7. Võrrus linna laat. 9. Lemsi-linn.
ja Tali wabrikus. 10. Rão-mois. 11. Wana
Sakkenhowi-mois. 13. Uataskiwi-mois.
15. Lustimere- ja Weski-mois. 16. Wõnno-
linna. 28. Wolmeri-linna.

L a l w e = k u ,

11el Tartus, linna laat. 5. Paides, linna
laat, 2 p. 10. Mustwe-küllas, Walga- ja
Wõrro-linna. 15. Wiggala, Länemaal,
linna laat, 2 p. ja Woltweti-mois. 20.
Walga- ja Wõrro-linna. 25. Willandis ja
Wolmari linna laat.

J ö u l o = k u ,

5mal Põrwerres, linna laat. 5. Råbbinas.
10. Paides ja Wõnnus, linna laat. Märja-
mal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Pernus,
Esmaspä ja Teisipä enne Soulo. 27. Wal-
kas.

Ue aasta laul.

Wifil: Oh ristirahwas laulage.

Oh Summal! olle abbimees
Sell' uel aastal jälle
Ust olgo kindel süddames,
Siis tome kitust sulle;
Sa ütled: „hüa appi mind
Siis tahhan armust aita find!“
Se on nüüd meie lotus!

Sesamma sinno sõnna peal,
Mis ütled: „palwes tulge!“
Nüüd kõllab meie laulo heäl
Ja on seal jures julge,
Et woid ja tahhad aidata
Ja omma armo näidata
Neil', kes So peale lootwad.

Siis allandes nüüd õhkame
So pole, armas Poja!

Ja omma tõga tõttame,
Sa olled õnne-toja!
Ei jõua meie ommast mäest,
Waid õn ja jõud saab Sinno käest,
Sa iggawenne heldus!

Kes hädda siise sattub siis
Ja kuskil nõu ei leia,
Kül Sinno helde Issa wiis
Meid jälle wõttab hoida
Se pahha eest, mis tulles ees,
Kas olgo tulles, olgo wees,
Ni ellus, kui ka surmas!

Kes ial Ma peal ellawad
Uut armo jälle ootwad:
Ni üllemad, kui allamad
Keif Sinno peale lootwad:
Ma, taewas on täis Sinno au
Ja räkimatta suur So nõu,
Kül maast ja taewast sadif.

Sest tunnist ja sest päwast siis,
Lask' meid So kasko täita,

Et keigil olleks wagga wiis,
Seks woid Sa ükski aita,
Et selle ue aasta sees
So jure ruttaks iggamees,
Siin palwes, tõds ja sõnnas.

Kui ihho eest nüüd olled Sa
Oh Jeesus! murret kannud,
Siis anna hinge warra ka,
Mis Sind on risti pannud,
Et sinno kibbe surma-piin
Meid iggal aeal hoiaks siin,
Ja pärrast teises ellus!

Lask' rahwas armo õppida.
Kuis õppetab So sõnna
Ja wihhamehhed leppida,
Kes ellawad weel tänna:
Kül nâme siis jo lodud wiit
Kes koggematta lähwad siit,
Ka meil ei olle teada!

Ja kui siis selle aastaga
On kord ka meilgi miina,

Siis same sure rõmuga
Siit hädada orrust seina,
Kus polle ennam õhkamist,
Ei nutto, murret, kaebamist,
Ei waewa, wallo hädada.

Se aasta, mis on hakkatud,
Muud jälle meie nähhes,
Se sago nenda lõppetud,
Keif sinno tahtmist tehhes,
Kes sinna ilma aastad sead,
Mis meile tarwis, enne tead
Oh Loja! amen! amen!

Kirrikus kaiminne toob õnne.

Ühhes küllas ellas waene leif naene omma
wie lapsaga. Temmal olli nattukenne põllo-
maad ja üks lehm, kellega omma ello üllal
piddas, ehk ful saggedaste waest wisi. Ühhel
aastal läks agga põld hukka ja lehm surri ka
ära, siis kippus hädada ja nalg temma kallale.

Ühhel õhtul istus ta omma wie lapsaga toas
ja olli süddamest kurb ja pallus omma lastega
kangeste Summalat ja lüksid puhkama. Tei-
fel hommikul, kui jälle ärkas, tõusis südda-
messe sesamma murre: „Kust leiba wõtta?“

Kui ta nenda eddasi ja taggasi mõtles, ku-
lis kirriko-kella hellisewad, mis temma süd-
dant wähe rõmuistas ja mõtles iseennehes:
„Kui mind üks kord mahha maetakse, siis saab
ka minno pärrast kirriko-kel nenda hüüdma!
ja parrem olla, meil keigil furra, kui ellada!“

Selle peale astus temma wannem tüttar
sisse ja ütles: „Emma, mo armas emma!

kas sa ka ei lähha kirrikusse? kùl ma watan koddò jârrele, sest sa olled jo enne ikka saggedaste kirrikus kâinud?"

Omma tûtre wiimse sõnnade peale jâi temma nenda mõtlema: „Kui ma hâil pâiwil Summala kôjas kâisin, paljo ennam peaksin kûrwail pâiwil seîna omma taewase Jêsa ette ennast allandama!" ja nenda panni ennast rîdesse ja lâks.

Kui ta kirriko siîse astus, siîs istus ta ûhhe postî warjo, kus teised tedda surest ei woinud nâhha. Siin kulis temma, kuida õppetaja Summala suurt ârrarâkimatta heldust rahwale ârraselletas, ja kuida rahwas saggedaste tuiwad ja tânnamatta Temma wasto on ja willetsusse aeal Temmast koggoni ârra lahkuwad ja langewad ebbausso ja kâkspiddi mõtlemîsse siîse, kui kâssi mitte nenda ei kâi, kui sùdda tahhab ja himmustab; agga iggaûks peab omma koorma kandma!

Sedda keik panni se waene lest kuma silmaweega tâhhele ja andis keik omma ello Sum-

mala holeks, kuida temma sedda iîssi seab ja lâks rahhulîsse sùddamega koeo.

Sedda halledust ja nutmist, kirrikus, olli ûks jôuakas perremees emalt tâhhele pannud, mis temma sùddant wâgga ligutanud; agga arwas, kes teab, mis waew tedda rõhhub. Pârrast Summala tenistust, ei olnud selle mehhele ommeti mitte rahho, waid pârriis selle lesse ello luggo jârrele ja sai nûud arro, et temmal tâieste pudus ja kitsas kâes olli; et pòld hukka lâinud ja lehm ârra surnud, ning et nûud keik ndu otsas olli.

Kui naene õhtul perotulle ees omma lastega istus ja neid trôðstis, ütles weel: „Kui meie kitse-tal sureks saab, siîs lûpsame sedda jâlle, ja kui meie holega tõõd teme ja kôkko hoiame, ehk same ka wimaks lehma jâlle.

Kui emma alles râkis, kuulsid lehma õues ammuwad, mis neid jâlle kûrwaks teggi, sest nad arwasid wõderast loma õues ollewad. Korraga kuulsid ukse tagga kôpputamad ja pea astus wõderas mees siîse ja ütles: „Armas naesefenne! ûks hea sõbber satis sinnule ûhhe leh-

ma ja mõne kotti täie wilja ja muud ello-
tarwidust ja weel palju tuhhat terwist seäna
jure!" Ja enne weel, kui naene küsida ja
tännada sai, olli mees kaddunud. Lehm olli
dues pu külges finni. Rõmuga wifid lapsed
lehma omma lauta ja kandsid sure waewaga
wilja kottid sisse. Kuidas se waene naene
Summalat on tännanud, woib iggaüks armata.

Teisel päwal tulli armas saatja isse seäna
ja ütles: „Ma ollen sinno õhkamist ja halle-
dust näinud, mis minno süddant wägga ligu-
tas. Ja wata! Summal on mind õnnista-
nud ja ollen siis Temmale wõlgo ja sedda
wõlga on Temma sinnule saatnud. Ja kui
sinno kääsi ilmas jälle heaste käib, siis ärra
panne omma süddant waeste eest finni!" ja
nenda läks temma ärra.

Armsad luggejad! kes on nüüd meie seast,
kellele Summal küll rohkem on jagganud, kui
ni mitme tuhhande teisele ja kes waesid ja
hädalisi palju on näinud ja igga päwa weel
näggenud, et temma koorma wilja ja hea lehma
waeste laste ja lesse naesele on ilma tännuta

finninud? ehk temmal küll rohkeste wilja ja hea
loma-karri dues on? Ja müüb enne wilja ja
lomi, panneb rahha kassude peale, mis koi ja
rooste ärra sõõb, ehk saggedaste margad ärra
warrastawad, petjad ärra petwad ja naerjad
pärriad ärra pillawad ja prassiwad!

Summal ellab maas ja taewas!
Näab jo teit, kes ilma waewas,
Temma käest siin abbi piüüdwad,
Temma nimme appi hüüdwad,
Seal siis temma helde südda,
Kautab teit meie hädda,
Sõsegi ka pimmel õõl,
Kes siin pallub silma-weel!

Waike lin ja suur Koljat.

Üks suur lin seisis pakso metsa sees, kuida
neid ka praego küllalt weel on, kellel mitto
sadda ulitsad ja tannawad ollid. Selle liina
sees ellas üks waike rahwas, kes aggar olli
tõõs ja teggudes: Warra hommikust, kunni

õhto hiljani, ollid feik paigad tõteggiaid täis, ni hästi ulitsate peal, kui kaugelt linna ümber kaudo; muist käisid pude otsas, ja murdisid oksid mahha, teised kandwad koeo; muist towad rohto ja feik suggust ehhitusse tarwidust, ehhitawad ued maead jure ja kaswatawad omma lapsed sure armastusse ja kasstinusse sees ja õppetawad neid norelt tõõd tegema, et nende mele wallatus ei sa tulla. Juhtub ühhe koorm raske ollema, et jõud peale ei hakka, siis kargawad teised kohhe, ilma kutsumatuta appi. Politsei kohtul on seal linna wägga wähe teggemist; sest seal ei olle mitte ühte kõrtsi, egga muud selle sarnast, kus rahwas woiks aega wita ehk ennast kullutada ja nenda ei olle seal siis ka rido egga taplemist, ei wargust egga muud pahha ello kombet egga nukrat meelt, waid aina tõ-hool ja rahho ello allati nende jures nähha.

Kord juhtus ühhel pallawal päwal suur õnnetus. Wannemad ollid omma walges korikas lapsed, linna warrawatte ette, soja päwa kätte mahha pannud, et piddid tules, soja

päwa ees, kõssuma, seal tulli korraga suur Koljat metsast wälja. Warrawa wahhid andsid kül kohhe arro; — mis modo, sedda ma ei tea; — trummu egga passunat neil ei olnud feige linna sees; agga ommeti on se tõõsi.

Kui se suur Koljat linna liggi sai, kargas feik rahwas linnast wälja, omma lapsi ärra wõtma; agga enne, kui feik lapsed kääs ollid, tulli se suur mees jubba liggi, astus ühhe jallaga üllewelt kesse paika linna ja muljus korraga ennam, ku sadda ulitsad feige maeadega kofko. Ja kui nüüd feik ulitsad seggaminne ollid ja iggamees häddaga ärrapeasmisse peale mõtles, kummardas Koljat kui aea-witeks ja kiskus mitto ulitsad seggaminne, mis temmale rõmo näitis teggewad, kui ta näggi, et wannemad laste pärrast häddas ollid.

Siiski ei kartnud linna rahwas omma suurt waenlast, waid noremad ja tuggewamad kargasid saddade ja tuhhandete kaupade temma peale ja torkisid tedda nenda läbbi, et kange

ja suur mees wimaſks joofſma panni ja kulutafid temmale temma rummaluſt ja kurja meelt ette.

Agga metſa üllem ütles pahha melega Koljati waſto: „Sinna hirmuſ loom ja laiſk innimenne, keſ ſa muido ümber hulgud ja ei wiitſi tööd tehha! Mis on ſefinnane waifne rahwaſ ſulle teinud, et ſa nende maead ja liinna olled ärra ärwitanud ja ommeti ei oſka ſa omma suurde kätte ja jalgadega, mitte ühte kohtagi ülleſ ehhitada, kui minno rahwaſ iſe“!!!

Tahhad ſa nüüd teada, armaſ luggeja, keſ ſe Koljat olli? ſiiſ koſtan ſulle: ſe olli üks innimenne, nenda ſuur kui ſinna ja minna ja lin ja rahwaſ on ſippelgad ja Summal on ſe metſa üllem, keſ keiſ läbbi ja läbbi näab ja ſedda mitte ei tahha, kui innimenne Temma lomadele waewa teeb; olgo nüüd ſippelgaſ ehk mu teine loom ehk lomake, ſeſt nemmad õhka-wad ka omma Toja pole, keſ neid, ſind ja mind on lonud.

Summal keigil ello annab,
Iſſa wiſil murret kannab
Neile tööd ja ſeiſuſt ſeab,
Iggaühthe armsaſks peab. —
Innimeſſe kurri ſüdda
Saggedaſt teeb neile hädda,
Et kũl Summal kurja keelnud,
Mis Ta ommaſ ſõnnaſ õõlnud.

Rahha kaſtike põlduſ.

Waene põllomeeſ Udo, kellel naene ja kuus laſt ollid, kũndiſ põllo peal ja olli ſeal jureſ ſureſ murreſ, ning mõtles iſſeennefeſ: „Keſ toidab minno lapſed ja annab neile leiba, kui mind ennam ei olle, miſ, praego jubba raſke kũl on murreſſeda?“

Kui ta nüüd weel mõttete ja murre ſeeſ eddaſi kũndiſ, kõllifeſ waſto adra rauda mid-dagi ja hobbune jõi ſeiſma. Ta tõſtiſ adra ülleſ ja ſellega ühtlaſſe ka kaſtikeſt, miſ raud-pladiga ülleüldes olli ärra lødud. Kui ta kaſti

lahti wõttis, leidis, et se kuld-rahha täis olli ja tahtis rõmuga kōhhe kōeo jooksta; agga ta kehwa ello tulli temma mele ja langes nüüd esmalt põlwele peale mahha ja tannas süddamest Jummalat, kes need nored kaarnad toidab ja lillekessed wälja peal ehhitab, nenda siis ka temma hādda nāinud ja wāhhendanud.

Nende sõnnade peale tõusis maast üles, wõttis kasti ja hakkas kōeo minnema. Kui ta weel alles läks, hakkas temma isseenneses mõtlema: „Kelle kastike se küll peaks ollema?“

Temma olli selle põllo naabri Turri käest ostanud, kes weel palju kehwa olli, kui temma; agga holetusse ja sandi põllo harrimisse läbbi kehwa jānud; et Turri isä küll enne wāgga rikas olnud, kes agga sure sõa ael äkkiste olli ärra surnud, sedda teadis Ado.

Ta armas et Turri õnnis isä sedda rahha on waenlaste eest seina mahha matnud ja isä pea pärrast sedda surnud. Ta se ei woinud ka teisiti olla. Nüüd mõtleb Ado, kes süddamest õigust armastab: Minna ollen sedda põldo küll ostanud, agga mitte sedda rahha!

Se ei olle siis mitte minno, waid naabri Turri pärrandus, mis temma isä waenlaste risumisse eest seina warjule on pannud, selle lo-
tussega, et kui temma ka sureb, poeg sedda ommeti kord saab leidma.

Selle wāgga mõttega ei lāinud temma siis mitte kōeo, waid otse teed naabri Turri jure ja panni kasti rahhaga laua peale ja ütles: „Sinno põldo ollen minna küll ostanud, agga mitte sedda warjule pandud rahha. Wõtta sinno omma, mis Jummal minno käe läbbi sinnule on saatnud!“

Kui Turri selle kasti hiilgawa kullaga omma ees näggi, mis nüüd temma omma pididi ollema, siis ei teadnud temma, kuidas temmaga olli, kas se olli unne näggo woi ilmse. Wi-
maks langes omma hea sõbra kaela ja nuttis tanno silma piisaraid ja hūdis sure heālega: „Minno armas wend ja naber! nüüd olleme mõllemad hāddast peāsnud ja aidetud, sest meie jaggame selle rahha poleks, ja jāme surmani kōffo ellama!“

Nenda sündis ka, mõllemad elasid ühes
kous, kaswatasid ja kolisid omma lapsed Sum-
mala kartuses ja armus heaks innimeseks,
mis läbbi lapsed Summala heldust õppisid
warrafult ärra tundma, kus nende mele siis
ial ei tulnud, mailma himmud ja ihhaldamis-
sed, mis innimest saatwad hukkatusse ja ärra-
rikkumisse sisse.

Kes siin ma peal tunneb waewa,
Dõstko mõtted ülles taewa,
Wigo palwes Jēsa ette;
Ja kui taal on wagga mõtte,
Kül ta saab siis palwe läbbi
Ihho, kui ka hinge abbi! —
Millal sadab Summal abbi,
Omme helde armo läbbi?
Se on üksi Temma teada,
Kuida temma mõttab seada:
Keif on üksi temma kões,
Temma helde armo wões!

Karro sõidab posthobbustega.

Kord juhtus, kui karrotantsitaja omma kar-
ruga mõda maanteed eddasi läks, et posti-
pois kahhe hobbuse ja tühja wanfriga järrele
tulli, kes koeo pole olli minnemas. Kui kō-
ko said, pallus karro tantsitaja ennast ka wanf-
rile wõtta ja lubbas kõrtsus heaste wina osta.
Postipois, kes kurja ei mõttelnud, kāsks kar-
rut wanfri tahha kinni kōita ja ennast wanf-
rile istuda, ja nenda sõitsid priiskeste eddasi.
Kui lähema kõrtsi ette said, heitis pois oh-
jad pükki külge ja läksid karrotantsitajaga kõrt-
si tuppä. Ni kaua agga kui mehhed kõrtsus
aega wiitsid, nusutas karro wanfri ümber ja
tundis poisi leiwa haiso, kargas wanfrile ja
tahtis ka pruukoosti wõtta; agga wata immet!
ni pea, kui wanfri peale sai ja hobbused hirm-
sa loma näggid ja temma haiso tundsid, pan-
nid tuhhatnelja minnema, et ellus tulli rat-
taste alt wälja keris, külladest ja mõisadest

mõda. Karro istus wanfril ja piddas kahhe
kappaga kutsipokki küljest kinni, ja nenda lā-
sid hobbused tullise kiruga koeo ja otse talli.
Karro olli agga selle rutto sõido parrast wāg-
ga uimaseks sanud, ommeti ei olnud temma
ihho terwisel wigga.

Et pois ja karrotantsitaja järrele tullid, on
muidogi teada ja kas neid selle eest kidet i woi
laideti, ei tea meie ka mitte.

Kül seal karro mõnda mõtles
Mis ka parrast wälja ütles:
„Teiseks lähhāb ilma luggo,
„Nüüd ka sõidab meie suggo
„Ruttust mõisad, küllad lābbi,
„Kas se meile nüüd teeb hābbi?
„Ollen ilma mõnda nāinud,
„Maad ja linnad lābbi kāinud,
„Nüüd ka posti-wankre sees
„Istusin kui uhke mees!
„Kust mo wanker mõda lendas,
„Mõnni mees seal mütsti tõmbas,
„Mõtles: se on suur mees,

„Kes siin sõidab wankre sees! —
„Waatke wennad! Wandra metsast,
„Kuulge linnud pude otsast:
„Et mo sõit on kāinud rutto,
„Tewad rahwas paljo jutto!”

Paris ja Parradis.

Üks rikkas naesterahwas Saksamaal, kelle
esfimenne mees olli ārra surnud ja jälle tei-
sele mehhele lāinud, juhtus ühhel pāwal üksi
koeo, kui üks kaltsus ridis reisi-sel siise astus
ja nattukest leiba pallus. Naesterahwas olli
lahke innimenne, küsis ühte ja teist järrele,
ja wimaks ka sedda, kust ta tulnud ja kuhho
ta lähhāb? Wderas kostis: „Parisist tullin
ja Parisi lähhān jälle taggasi.”
„Woi Parradisi!” hüdis naene rōmo pā-
rast, kes wahhet ei teadnud tehha, mis Paris
— se on Prantsussema pealin — ehk Par-
radis olli. Kas olled minno õnnist meest ka
nāinud? Kuidas temma kāsfi seal kāib?”

Sel, kes arro sai, kellega temma olli kokko juhtunud, ütles kohhe: Kõl olled näinud; agga pean ütlema: Dige sandiste, nisamma waeses- te, kui minna, ei õiget riet, ei rahha koppi- kast ja mis keige halledam on tühhi kõht!"

Naene, sedda kuuldes, sai halledaks ja pal- lus, et sel nenda hea olleks ja õnsa mehhe ue kue, westi, püksid, rahha ja teist mona asja liggi wõttaks ja seäna wiiks ja lubbas ka sel- lile selle hea eest waewa palgaks rahha ja lei- ba. Sel olli sündlik mees ja lubbas ka keik nenda tehha ja täita, kuidas naene sedda so- wis, ja kääkis naest rutto walmis panna.

Kui keik olli walmis pandud, kangutas sel kotti maast selga, naene satis weel mitto tuh- hat ja tuhhat terwisid liggi ja nenda läks sel omma teed!

Mitte kaua pärast sedda, tulli mees kojo, ja naene läks lahkeste temma wasto ja rakis sure süddame rõmuga mehhele ülesse, kuidas temma tänna õnsast mehhest arro sanud, et temmal seal kõi sant olla; agga se tehha tem- male rõmo, et ta ommeti woinud wanna õn-

sale, temma ello luggo wähe kergitada, mis temma ühhe reisi selliga olli saatnud, kes otse Parradisi läinud.

Kui mees keik olli ärra kuulnud, sai kõi arro, et üks kelm naest olli petnud, kargas kohhe hobbuse selga ja kihutas järrele, et sedda kelmi kätte sada. Kui ta tükki maad olli metsateed ärra sõitnud, panni hobbust pu kõi kinni ja läks weel jalla tõi maad järrele.

Selle aea sees tulli kelm metsast wälja, wõt- tis hobbust lahti, panni esmalt kotti ja pär- rast kargas isse ka selga ja — läks!

Kui mees taggasi tulli, ei leidnud enam hobbust ja mõistis kohhe, et sel ka sedda wõt- nud ja läks koeo. Koeo tulles küsis naene, kus hobbune jäänud, kostis mees, et temma hobbust selli kätte andnud, kes siis parreminne ja rutteminne Parradisi jõude. Naene olli sellega rahhul ja süddamest rõmus ja mees ei teinud ka enam kårra naese wasto, sest et ta isse hobbust weel olli jure andnud ja tun- dis nüüd kõi kahjo; agga ka hääbi, et ta targem ei olnud, kui naene.

Et naesel olli rummal meel
 Sest ärkas selli kawwal keel
 Et pettis naest, ning pärrast meest
 Ja kaddus nende silma eest!
 Ei olnud se nüüd õnnetus,
 Waid paljas selge rummalus,
 Et ta ei teadnud ärra siis,
 Mis Paris ehk Parradis. —
 Kõl teisi naesi ka on weel,
 Kell' on nisamma kerge meel,
 Kui tühjad tembud kuleb, näab,
 Reid kohhe kindlast usk'ma jääb,
 Et ebbausso siise kaub,
 Ja wimaks kahjo alla waub!

Musa innimesse tanno.

Üks rikkas Polama mõisnik, Warsawi linnas lähedalt, tulli linna ja läks seina podi, kus üks emmand, suurtuggo naesterahwa tanusid ja kühbaraid müüs, ja tahtis omma prouale ühte illusat kühbarat osta. Kui ta sedda

olli wälja otsinud, siis küsis ta, mis se pidid maksma. Emmand kostis: „Pange mitte pahaks auus herra! se kühbar on jubba makstud!“

Herra, kes sedda wägga immeks panni, palus, et emmand temmale sedda pidid ärra selletama. Emmand läks temmaga teise kambri ja panni ukse lukko, mis Herra jälle immeks panni. Siin astus emmand temma ette ja ütles: „10 aasta eest käisite mõda linna-ulitsad ja ostsite ühhe piisukekse tüttarlapse kaeft kaks õuna ja andsite ühhe sure kuld-rahha, mis se laps agga ei woinud ärrawahhetada, sest et õunad weel mümata ollid. Peale selle rakis laps, et waene haige emma koddõ olla ja kehwadus wägga suur, siis armasite teie, et laps teile selle rahha pidid taggasi andma, kui ta ni palju olli korjanud; agga pärrast selle polle ta teid ennam näinud.“ „Ja nüüd!“ ütles emmand, „seisab ta teie ees omma tannuga. Minna ollen ühhe rikka mehhele sanud, ellan heaste ja pallun teid sedda kühbarat armulikkult, teie hea süddame mallestusfeks wasto wõtta, mis se herra ka teggi.

Polarahwas on kúl digufega dólða úfs tig-
geda súddamega rahwas; agga on ka neid
nende seas, kes armo heitwad, ja ka neid, kes
jälle tännolikkud on ja head teggo árra tund-
wad nenda, kuida se emmand teggi.

Meie seas on ka paljo neid, kes head on
sanud; agga kui jälle peaksid head teggema,
siis temad ja tašsumad sedda kurjaga, et nem-
mad kúl Polakad ei olle!

Dh kui mõnda on siin ka mõisawannemad
aitnud, ni hāsti nori kui wanno; agga kui
rehhe ehk mu paiga liggi sawad, siis warraš-
tawad ja petwad, kui fiskejad lomad, omma
heateggia kāest ja ei olle ommeti mitte Polakad!

Warraš on kui hunt ehk karro,
Kes ei holi ihhust, werrest
Tal on paljo hirmsam arro
Sest ta wõttab maast ja merrest,
Omme liggimesse warrast
Ja ei holi temma párrast.

Dh! kui mitto tuhhat hādda
Dn jo wargad ma peal teinud,

Siiski nad ei ušsu sedda,
Mis nad saggedašte nāinud:
Et, kes pūab teise warra,
Omme nahka müüb ka árra!

Mõnni mõtleb: „Kes mind nāinud?
Wõttan weel, kus liggi saan,
Mitto teist ka nenda teinud,
Mi kui Tomas, Hans ehk Jaan?“
Agga Summal keikis nāab,
Warraš wimaks wangi jāáb!

Arabiama kohtomoistminne.

Španiama laewa kaptin tuli sure kārrega
selle ma kubberneri jure ja kaebas, et kaup-
mees temmale kauba toma eest, hinda ei tah-
ha árra maksta; agga kubberner kāsks tedda
teist korda tulla. Nenda kāsks temma jubba
mitto ja mitto korda, agga kāsks ikka teist
korda tulla. „Tulle Summal appi!“ mõtles
kaptin ja lāks úhhel hommikul warrakult kub-

berneri jure ja lasti ka kohhe ette tulla. Kui ta omma asja olli ärra rākinud, sai kohhe omma rahha. Rapteni kūsšimišse peale, miš-pārrast temma mitte kohhe omma digušt ei olle kätte sanud, sest et se aea-wiitminne temmale suurt fullo teinud, kōstis kubberner: „Sellepārrast, et sa iggaford, kui minno jure tullid, ikka pimme joobnud ollid, rummalašte ja roppušte rākišid, ei woinud ma sinnušt selget arro sada. Agga et sa nūūd selge pea, mele ia moištusšega allandlikkult oškad rākida, said sa kohhe omma asja digekš. Joobnud innimešse asja ei moi ūkški kohhuš selletada, sest et temmal terwet arro ei olle, waid agga ūkšsi šonno omma jorro aeab.

Hādda! hādda! teeb kŭl wiin
Iggal maal ni kui ka šiin
Neil keš sedda rohkešt jowad,
Šnnetušt ja kahjo sawad!
Šoom on keige patto emma
Šodik kautab, keif omma
Aega, warra, terwišt, nimme!

Hea tōle on ta pimme,
Et ta nāhhāski ei nāe,
Ei mōista kuuldeš, miš on hā!

Keiser ja Hans.

Ūks Saksama keiser ei armastand mitte uhkušt, waid kāis šaggedašte wanna halli kuega ja nenda ei tunnud tedda keif innimešsed, isšēarraneš need, keš kaugemal ellasiđ, ei sanud temmast kōggoni arro.

Kord lāks temma linnast wālja ja juhtuš ūhhe tallomehhega kōkko, keš omma pōllo peal tōdd teggi. Keiser autuš liggi ja ajaš Hansuga jutto, kūsšis ūhte ja teišt ja Hans kōstis, miš ta mōištis; agga ta ei tunnud keišrit mitte. Wimašs tuli jut ka keišri peale ja Hans ūtleš: „Ma šowišsin hea melega ūkškord Keišrit nāhha sada; agga kuida ma sedda woin tehha? Kuida kuulda on, ei pea temma kōggoni tunda ollema?“

„Dh!“ ūtleš Keiser, „tulle minnuga liggi

liinna, siis woid sa tedda nãhha sada. Wata
agga, kui sa nãad, kelle eest keif ommad müt-
sid mahha wõtwad, se on se keiser, ja nenda
lãksid mõllemad, kui faks tõ-meest formustikko
liinna. Kui nad liinna ulitsa peal eddasi kõn-
disid, wõttis iggamees, kes wasto tulli omma
mütsti mahha ja Hans panni sedda immeks,
kumb siis se keiser pididi ollema? watis ümber
agga ei nãinud. Wimakse ütles keisrile: Et
ma siin feddagi keisri sarnast ei nãe, siis ei
tea, kumb meitest keiser on sinna woi minna?
